1e Jaargang, nummer 38, 20 november 2024

REFO TIJD

Blad van het Instituut voor Calvinistische Studiën i.s.m. de Nederduits Gereformeerde Kerk (1571) - De moederkerk van Nederland sinds 1579. ‘Geen kerk zal over een andere kerk heersen, geen taakuitvoerder over de andere taakuitvoerder.’ (Kerkorde Emden, 1571)

In dit nummer : Calvijn en de evangelisten - 11, en Samenvatting de Saambinder 1968

CALVIJN EN DE EVANGELISTEN - 11

Calvijn spreekt in zijn bijbelverklaring over genade als een ander loon. Dit loon lijkt op sommige plaatsen verdiend te zijn vanwege dat op sommige plaatsen de mens ineens wel vrijwillig voor God kan kiezen, in tegenstelling tot in de Institutie toen hij nog een twintiger was, maar is dan op andere plaatsen onverdiend, zoals in zijn verklaring van Mattheus 20:8, terwijl er ook weer een rechtmatig loon is. Er is een zekere spanning in de leer van Calvijn tussen verdiend loon en onverdiend loon, wat verklaard kan worden uit het feit dat de mens in de leer van Calvijn uit verschillende lagen bestaat, zoals ook God uit verschillende lagen bestaat, en soms zijn die lagen met elkaar in strijd. Gods raadsbesluit is bijvoorbeeld niet altijd hetzelfde als Gods wil, want God wil dat een ieder behouden wordt, terwijl zijn raadsbesluit dat niet toelaat. Ook is er sprake van verschillende verbonden en bedelingen, en bespreekt Calvijn het van verschillende kanten. De Nederduits gereformeerde dogmatiek geeft daar in boek 1 ook een verklaring voor. Calvijn moest namelijk het katholieke godssysteem zien te omzeilen, en die afgod was menselijk geworden, zodat de dienst- en verdienstvoorwaarden van dit systeem eerst uitgeschakeld diende te worden. Vandaar dat Calvijn op bepaalde punten zijn haat uitsprak naar het verdienen, terwijl hij het op andere plaatsen weer toestond. Dit behoort dus allemaal tot ingewikkelde gereformeerde wiskunde en natuurkunde.

In zijn verklaring van Mattheus 20:8 is er dus de spanning tussen rechtmatig loon en onverdiend loon. De mens wil loon op een menselijke manier berekenen, maar Calvijn stelt dat het loon op een ondoorgrondelijke manier wordt berekend, niet naar menselijke maatstaven. Uiteindelijk is het loonsysteem in de leer van Calvijn een draaiende en onvoorspelbare schijf. Calvijn is een zeer ingewikkelde man, en dat moest ook wel, want hij stond recht voor het onstuimige monster van Laodicea, van het katholieke bewind. Calvijn moest uit Frankrijk vluchten vanwege vervolging, en kwam zo in Basel terecht waar hij in 1536 de Institutie uitgaf.

Zij die laat zijn geroepen ontvangen een onverdiend loon. Ze hebben dus nog niet gewerkt vanwege het feit dat ze nog maar net geroepen zijn, maar toch krijgen ze loon, omdat ze ook op een andere manier al veel eerder gewerkt kunnen hebben. Jezus heeft ook schapen van een andere stal. (Johannes 10:16) Calvijn stelde dat die spanning tussen verdiend loon, van hen die eerder kwamen, en het deels onverdiend loon van hen die nog niet zo lang hadden gewerkt en toch hetzelfde loon kregen, te maken heeft met de soevereiniteit van God, maar waar wel antwoorden voor zijn te vinden in het grotere verband van zijn leer omtrend deze dingen.

In ieder geval is genade niet zomaar genade in het grotere verband van de leer van Calvijn, maar steekt daar een groot geheimenis achter van dingen die alleen God weet, en waar Calvijn uiterst voorzichtig over handelt.

Calvijn stelt in zijn verklaring van Mattheus 20:1 dat het onverdiende loon van de laatsten die kwamen niets te maken heeft met onvoorwaardelijke zaligheid van Jezus die om niet wordt aangeboden. Dat noemt hij spitsvondigheid, want de gelijkenis gaat gewoon over het onderscheid in tijd, niet over de overeenkomst. Calvijn laat zien dat het in deze gelijkenis er om gaat dat de mens wordt beloond voor het afwachten van het moment van de roeping, de wenk van God, en daaraan te gehoorzamen. Juist het niet afwachten en roekeloze arbeid en levenswijze is luiheid. Gehoorzaamheid in Gods tijden tot Gods roepstem, in werken of niet werken, wordt dus in de leer van Calvijn hoger aangeschreven dan genade op zich of zomaar werken. Men moet weten wanneer te werken en wanneer niet te werken, en daar wordt de mens voor beloond. Het gaat dus om het geestelijke afwachten. Dit is wat de afwachtingsleer is van Calvijn, die boven genade en werken staat.

Calvijn noemt de traagheid als een gevolg van te groot vertrouwen. De tragen houden ergens halverwege op. Calvijn stelt dat we krachtig tekeer moeten gaan tegen de vleselijke traagheid die ons doet achterblijven, in zijn verklaring van Mattheus 19. Calvijn stelt ook dat het ware loon ligt besloten in het jammeren om de zonde in het gewillig dragen van het kruis, wat een belangrijk leerstuk van Calvijn is. Het jammerloon wordt door Calvijn

beschouwd als het hoogste loon, na het rijpe beraad, wat in principe de afwachtingsleer is. Ook in het jammeren om de zonde moet de vrome geleid worden door het verborgen raadsbesluit, opdat het jammeren niet roekeloos en vleselijk wordt.

In de armoedsleer van Calvijn stelt hij dat de armen het altaar zijn, en dat zij de uitverkorenen zijn, en dat als wij niet bereid zijn armoede te verduren, oftewel gebrek, dan zou de begeerlijkheid in ons de overhand hebben. Het is een oproep tot soberheid en het aanvaarden van de doorn in het vlees, en ook de leer van de lof der oordelen. Calvijn stelt dat deze armoedsleer de keursteen is.

Calvijn bespreekt het in de context van een school en stelt dat als wij volstandig in deze school van het geestelijke en het kruis willen ingaan, dan zullen we het vlees vaarwel moeten zeggen. Boezemzonden, dingen niet willen opgeven voor het hogere doel, zorgt ervoor dat er van de school van Getsemané wordt afgedreven. Hiervan was de rijke jongeling een voorbeeld.

SAMENVATTING
DE SAAMBINDER 1968

In nr. 14 van de Saambinder, 1968, wordt er gewaarschuwd tegen slapheid en wordt er opgeroepen tot heilige verontwaardiging zoals bij de voorvaderen. Het komt niet zomaar uit de hemel dalen, wordt er gesteld in nr. 15 door de predikant Chr. van Dam (1893-1976). In zijn artikel over Habakuk stelt hij dat de wereld voorbij gaat met al haar begeerlijkheid. Chr. van Dam stelt dat er stille getuigen zijn die de ongerechtigheid hebben gezien, en zij roepen om wraak en zuchten om de zonde, en de ware kinderen Gods zuchten nog wel meer onder de zonde en de ongerechtigheid. De predikant W.C. Lamain (1904-1984) noemde de mens zwak, schuldig, verwerpelijk en verdoemelijk. Lamain noemt dat de mens in het paradijs het gif ingezogen heeft van het zijn als God. We kunnen stellen dat dit een Laodiceaans gif is. Chr. van Dam stelde dat de grootste afgod het eigen ik is, maar dat het zou vallen. (nr. 21, 1968) Er moet een worsteling zijn in de diepe put van schuld en verlorenheid.

Het onderwijs is vernederend voor het hoogmoedig hart, stelde de predikant C. Molenaar (1915-1992). Het was beslist nodig om de vernederde Jezus te kennen. Jezus kwam om zich onder de toorn van God te stellen. (nr. 22)

Lamain stelde dat de mens weer van zichzelf moet walgen, zichzelf moet afkeuren, en zijn leven in deze wereld moet haten, steeds meer aan de weet komen hoe weinig hij er van weet. Door de hel moet de vrome naar de hemel. Het gemis wordt steeds groter, de gevaren vermeerderen en de weg wordt steeds smaller, stelde W.C. Lamain. Hij wijst dan op Maria aan de voeten van de Heer.

We kunnen stellen dat we boetelingen, wenelingen, smekelingen, verdoemelingen, en jammerlingen moeten zijn aan de voeten des Heeren, zoals Maria. We kunnen stellen dat het een beeld is van de terugkeer tot de reformatorische fundamenten. Daar spreekt de Saambinder van 1968 over. W.C. Lamain was inmiddels vertrokken naar Grand Rapids, na gediend te hebben in Leiden, Leiderdorp, Rotterdam-Zuid en Rijssen-Noord. Hij bleef wel met artikelen in de Saambinder staan.

1968 : Er werd gewaarschuwd tegen mordernisering, maar ook tegen dood formalisme. De diepe verdorvenheid van de mens moest weer gepredikt worden, wat in principe een steenblokkiaanse roep was, van 1953, en waar in de zeventiger jaren hevig over gestreden zou worden, ook binnen de gereformeerde gemeente.

Uiteindelijk was de prediking van de diepe verdorvenheid van de mens één van de belangrijkste leerstukken van Calvijn. Men zou er ernst mee moeten nemen, stelde W. C. Lamain, want God is de vreselijke eeuwige waarbij niemand wonen kan. (nr. 28)

W.C. Lamain waarschuwde ervoor dat we in een tijd leefden waarin de kennis van de waarheid steeds minder wordt. De nieuwe generaties vervreemden zich steeds meer van de waarheid.

We kunnen stellen dat er laodiceaanse slangen in de kerk waren doorgedrongen die velen hadden verlamd. W.C. Lamain blies op de bazuin. W.C. Lamain stelde dat de duivelse listen aan het vermenigvuldigen waren. (nr. 35) Hij waarschuwde tegen de geest van het materialisme.
